

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina metams 10 l., pusmečiui 6 l., 1 mėn. 1 l. 20 c.

Kareiviams per pusę pigiau.

Atskiras numeris 20 c. visiems.

Skelbimai: petito eilutė 20 c.; prieš tekstą dvigubai

Adresas: Kaunas, Laisvės Al. 12 Nr. Telef. 90 Nr.

Penkis metus pergyvenę.

Jau penktą kartą žemė baigia keliauti aplink saulę, kaip Lietuva yra pasiskelbusi esanti Nepriklausoma Valstybe. Jau po penkis kartus mus aplankė žiema ir vasara ir daug mūsų upių tėvas Nemunas senasis įpylė vandens į jūrą Baltąją.

Daug ir mes per tą laiką pergyvenome, dideli mūsų istorijos lapą. Praamžius surašė ir atvertė. Kitą visą šimtmetį tiek nesame pergyvenę, nuveikę, kiek per šiuos penkis metus.

Tik truputėlį dirstelkim į atgyventus čia kalbamus metus:

Pasiskelbėm nepriklausomais 1918 m. Tačiau tie metai buvo mums dar vergijos metais: vokiečiai savo sunkia okupacijos ranka spaudė mus ir engė. Tai ištikrųjų prisieina tie metai beveik visai išbraukti iš mūsų likrosios nepriklausomybės metų Pirmas 1919 metų pusmetis mažai kuo geresnis už 1918 m. Tik vasara vokiečiai išsikrausė iš Lietuvos. Reikia laisvai savo nepriklausomybei darbuoti tik 3 1/2 metų. Ką gi mes per tą laiką esam padarę?

Beveik be jokios armijos, beveik vien savanorių būriais nugalėjome priešus: bolševikus, bermontinikus ir daimai lenkus. Sudarėme tvirtą kariuomenę,

įsiegėme Karo ir kitas kariškas mokyklas ir Aukštuosius Karininkų Kursus, ištiesiame kasmet siųsti po keliolika gabesniųjų karininkų į aukštąsias užsienio karo mokyklas. Žodžiu sakant surengėme arba dar teberengiame tvirtą, gerai pagal paskutinį karo mokslą suorganizuotą kad ir neperdidelę kariuomenę. Vien ačiū tai kariuomenei, kad ir daugiausia taikiai kareivinėse jai stovint, mes galime ramiai dirbti kūriamąjį valstybės ir šiaip kiekvienas savo darbą.

Didžiajam karui besibaigiant, vos bepradedant Nepriklausomybei kurtis, beveik visa Lietuva buvo

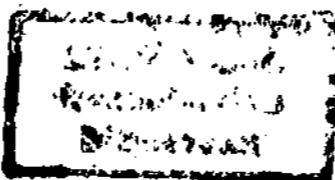
vienu dideliu karo padegėliu. Dabar jau ne tik baigiame atsistatytį, kas sudeginta, bet miestuose, miesteliuose statome arba manome statyti daugybę visai naujų triobų, didelių namų. Štai vien 1922 m. duota 2207 leidimų trioboms statyti, t. y. kelis kart daugiau, negu pereiniais metais, ir tai nežiūrint to, kad statomoji medžiaga žymiai pa-
brango.

Statoma 25 nauji didesnieji fabrikai, neskaitant daugybės mažesniųjų dir-

tuvių, elektros stočių ir tt. Iš viso dabar turime 285 didelius fabrikus ir apie 6000 dirbtuvių, fabrikėlių ir t. t. Iš fabrikų pažymėtini: skerdykla ir šaldykla, 2 stiklo fabrikai, betoninių dirbinių, 2 popierio fabrikai, virvių dirbtuvė, linų apdirbimo ir įvairūs

Klaipėdos gatvėse sukilimo metu. Sukilėliai, įsivrežę miestą, daboja gatvių tvarkos.

audimo fabrikai ir tt. Tariamasi statyti didelį cukraus fabriką netoli Vilkaviškio padaryta kai kurie paruošiamieji darbai milžiniškam darbui — Nemuno „kilpai“ tarp Nemaniūnų ir Birštonų prakasti: padarytas vandens kritimas duotų didelę varomąją jėgą.

Fabrikai dalinai sulaiko pinigus Lietuvoi, net pritraukia svetimuosius kapitalus, duoda darbo žmonėms čia pat namie, — nereikia mūsiškams po pasaulį bastytis, tarp svetimųjų vargti, ieškant duonos kąsnio.

Vokiečiai dėl savo [markės nustumimo nebestengia pirkti mūsų ūkio gaminius. Ieškoma naujų rinkų. Patirta kad Anglija galėtų visą mūsų ūkio perteklių supirkti, gerai už tai mokėdama, bet daugybė mūsų grūdų ir tt. anglams visai netinka, nes yra menkos rūšies. Todėl su-įtvėręs Šiaulių ūkio gaminių kooperatyvas „Gamintojas“ stengiasi Lietuvon įgabenti ir praplatinti geresnės veislės sėklų.

Surengėme gan didelę ir gražią Ūkio parodą Kaune (labiau vykusią, negu latviai Rygoj).

Gyvulių prisivei-ēm beveik tiek, kiek prieš karą yra buvę. Daroma bandymų priveisti Lietuvoj geresnės veislės gyvulių ypač kiaulių.

Pastatėm keletą siaurojo gelžkelio ruožų (vien Pasvalio-Biržų 28 kil., baigiame vesti platų gelžkeli Kazlų—Rūda—Šeštakavas (apie 60 kil.), manoma greit pradėti vesti platų gelžkeli iš Darbėnų ir Šventosios upės žiotis (apie 15 kil.), tos upės gi žiotyse rengiamasi statyti žvėjų uostas.

Atgavom Palangą, nustatėm su Latviais ir Rusais sienas.

Gale 1918 m. mes neturėjom ir 1000 įvairių mokyklų. Tada jose besimokino vos 42.000 vaikų. Gale 1922 m. mes turėjome apie 1800 vien liaudies mokyklų, kuriose mokinosi daugiau 120.000 vaikų. Mokytojų seminarijų ir kursų 30, gimnazijų ir progimnazijų 99 (1918 m. jų buvo 22). Turime keliolika įvairių specialių mokyklų. Įkurėme universitetą.

Išrinkom Steigiamąjį Seimą, kuris išleido keletą šimtų įvairių įstatymų, kurių svarbiausi Konstitucija ir Žemės Reforma. Taigi turime svarbiausius savo šalies įstatymus, o nuolatinis Seimas, šalį bevaldydamas ir toliau leis įstatymus.

Vykdome Žemės Reformos Įstatymą. Jau esą iš dalinta kareiviams ir kitiems bežemiams ir mažžemiams apie 1/3 visų dvarų. Išviso sudaryta apie 90.000 naujų ūkių.

Įvedėm, teisybė labai pavėlavę, savo tvirtus pinigus.

Savo darbais, ekonominiu (turto) pastovumu, tacia, gan vykusia politika priveritėm visas svarbesnes valstybes mus pripažinti. Tik ačiu tam mūsų darbštumui ir tt. patraukėm savo pusėn mūsų brolius klaidiečius. Įvykus Klaipėdos su Didžiąja Lietuva susijungimui mes labai ir labai sutvirtėsim bei praturtėsim.

Visų darbų bei pelno mes čia ir nesuskaitysim! Bet atminkim, kad dar daug blogumų neprašalinta, be galo dideli darbai mus dar laukia o kai kurios padarytos klaidos sunkiai atsiliepia į mūsų bendrus reikalus. Užtenka paminėti, kad žymiai suvėlintas savo litų įvedimas pridarė miliardinių nuostolių, sutrukdė pramonės kėlimą, atitolino Vilnių ir t. t. Priminsime čia tik kai kuriuos svarbesnius darbus, kuriuos mes privalome atlikti:

Vilnius dar svetimųjų okupantų rankose. Neturime vi-uotino mokymo ir dar daug mūsų vaikų liekasi bemoksliais. Dar daug darbo laukia bevykdant žemės reformą. Mūsų blogai sutvarkyti, daugeliui vietų blogai prižiūrėti, vagiami ir naikinami. Turime dar daug netikusių valdininkų, kuriuos reik pakeisti geresniais. Žemės ūkis dar labai žemai stovi, žemė išdirbama „po senovei“, ir todėl duoda gal tik dešimtą dalį to, ką ji galėtų duoti gerai išdirbama. Reikalinga

praveisti daug naujų gelžkelių (kad ir gelžkelis iš Kauno į Klaipėdą). Girtuoklavimas baisiausiai siaučia po visą Lietuvą ir kariuomenėj ir tt.

Tačiau jei šviesimės būsime darbštūs, mylėsime savo Tėvynę, narsiai ją ginsim, kaip ligšiol gynėme, kiekvienas sąžiniškai savo pareigas eisim — mes ir Vilnių atgausim, ir dar labiau sutvirtėsim, praturtėsim, ir drąsiai atsistosim apšviestųjų, gerai susitvarkiusių tautų, kaip Danų, Olandų, Norvegų, Šveicarų tarpe.

Per kovą, ištvermę, darbštumą, taupumą, apsišvietimą, padorumą — laimėsime!

Kap. Ruseckas.

Juozas Žengė

Šešiolikta vasario.

Padangėse — šešiolikta vasario.

Padangėse — nelaimės plinta.

Dar Lietuvoj ne vieno kario,

Dar Lietuva, — tik priešo nukankinta,

Bet ji pavasariu sušvinta

Ir visur kur — šešiolikta vasario...

Kartu su vėliavom nūn vėjai plakas,

Kartu su vėliavom — šešiolikta vasaria.

Pasaulin durys atsidarė,

Pasaulin laisvas takas.

Kur dingo tie kur šaudė, karia?

Dabar visur — šešiolikta vasario...

Nors dar žiema, nors dar šiaurys stiprus,

Bet mūsų pavasaris vikrus.

Visur ir visame, ir visados

Tik šaukia, klykia, taria: —

Šiandien šešiolikta vasario...

Ties paminklu mūsų žuvusiems karžygiams.

Amžiai slinko, metų metai ėjo, rytuliavosi, pavasarių aušrelės aušo, rudenių dienos niaukėsi, dangus ašaromis ašaravo, žiemos sniegų pusnimis pūtė, audromis gaudė, užė — mes gi vis vargą vargome, geležiniais vergijos pančiais žvangėme, savo dvąsia verkėme — aimanavome.

Ir laukėme, troškome Laisvės Skaisčiosios išvysti, laukėme troškome savo pančius geležinius sutramdyti, laukėme troškome Lietuvos Nepriklausomybės skaisčiajai, šviesiajai, mūsų protėvių gyventajai, kovotajai ir vėl atgautajai išsąpnuotai, išsvajotajai Garbės Aukurą sukurti.

Ir slinko vargo metai audringi, ir ėjo amžiai žilagalviai, samantai, ir vargome, ir vergų likimą sunkųjį kentėjome, kėlėme.

Ir atėjote jūs garbingieji karžygiai, ir iškelėte kalaviją tėvų prabočių, mūsų, ir nuleidote la ant vergišką skleidžiančių, mums reikius kalavijų, ir nugalėjote juos, pančius geležinius vergijos mūsų suslopindami senai lauktąją Laisvę Lietuvoj, garbingų protėvių mūsų Žemėj skleiddami.

Kraujų paplūdote, vargais nuvargote, kančiomis gyvenimą savo brangųjį, jaunąjį saulem pažaidote, į kapus išsiuosius šaltus nužengėte.

Per Jūsų vargus išvargtus, per Jūsų kančias iškentėtas, per Jūs kraują išlieta, per gyvenimą jaunąjį palydėtą mes Laisvę šventą a skaisčiąją atsikvėpėme, Nepriklausomybės dieną aštandą išvydome, geležinių pantių netekome.

Garbė Jums, garbingieji karžygiai, garbė tebūnie Jums per amžius iš mūsų ainių ainių, [gaber] Jums už

Jūsų vargus išvargtus, už gyvybę gražią, skaisčią, saulėtą, jauną — jaunutę į kapus palydėtą, garbė Jums už Jūs kraują brangų del mūsų Nepriklausomybės pralieta.

Garbė Jums, karžygiai, garbė amžinoji!

☞ ☛ Kap. Ruseckas.

Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę, pastatytas Kaune, Karo Muzėjaus sodne. Ties paminklu vyriausias Lietuvos Gynimo Komitetas kario pinigais šis paminklas pastatytas. Paminklui projektą padarė mūsų dailininkas Juozas Zikaras

Klaipėda.

Toj vietoj, kur dabar Žemaičių Akmenė, Mažojoj Lietuvoj Danija vadinama (ne Dange) Kuršių jankon teka jau giliausioj senovėj buvo kaimas, Klaipėda vadinamas. Gyveno ten, kaip ir visam Baltijos pajūry veik iki Karaliaučiaus, mūsų artimi, dabar jau išnykę gimnatačiai, kuršiai. Jie buvo prie jūros susikūję jau tais laikais, kaip kartu su lietuviais ir kitomis aiščiu tautomis, buvo priversti apieisti savo rytų tėvynę prie Dniepro. Čia jie iš jūros gyveno žuvis, gintaras —

tai buvo jų svarbiausias turtas, [del kurių jie dažnai buvo kaimynų lankomi. Atskirti iš trijų pusių neišeinamomis giriomis, iš ketvirtos jūra — jie nebėjo kaimynų puolimų nors iš Klaipėdos jie turėjo labai patogų kelią į vakarus kuršių kopomis, arba Kuršių Nerija, kuri juos atvedavo į turtingiausiąjį gintarų Samių pusiasalį. Iš čia jie gabendavo gintarą į rytus ir tuo būdu tarpininkavo gintaro prekyboje tarp vakarų ir rytų. Bet Kuršiai ir jūros nevengė. Iš visų aičių giminių gal jie vieni su jūra visai, staugo ir uoliai saugojo, kad nieks prie jų kranto jūroj nešimininkautų — svetimą laivą pastebėję pirmieji jį pul-

davo, už ką ir buvo jūros piratų (plėšikų) vardą gavę. Bet neteisingai jie taip buvo vadinami — toji Baltijos jūra jų buvo, taigi jie čia buvo šeimininkais.

Šiaip praėjo amžiai tylaus gyvenimo, įtempto darbo, smulkiu kovų su kaimynais. Atėjo nelemtas lietuvių gyvenimo trylikto amžius. 1200 m. steigiamas Rygos miestas, 1202 m. įsikuria Rygoj vokiečių kalavijininkų brolija ir pradeda savo kruviną darbą — platina krikštą kalavija ir ugnimi. Greitu laiku pavergia lyvių, žemgalių, letgalių dalį, nepalieka ramybės kuršių, puola žemaičius. Nuolatos tai vienoj, tai kitoj vietoj degina kaimus, suaugusius nelaisvėn išveda, senius ir vaikus išžūdo. Nepratę kariauti, nelaukdami tokių nuožmių puolimų, visi tie ramūs kaimiečiai verčiami imtis ginklo, mokintis karo dalykų, tvirtinti savo kraštus, pilti piliakalnius, ramaus gyvenimo ilgam laikui atsižadėti. O priešai vis labiau ir labiau artinasi prie jūros, vis arčiau prie Klaipėdos.

Vakaruose, prie Vistos, lenkų pakviesti, atkeliauna kiek vėliau Kryžiuočiai, kyla brolija, kuri tomis pat, kaip ir kalavijininkai, priemonėmis, naikina — krikštija senprūsių žemę ir jau iš vakarų artinas prie Kuršių įlankos.

Iš dviejų pusių spaudžiami kuršiai laikinai jungiasi su žemaičiais ir visas savo pajėgas įtempę ties Durbės ežeru, dabartinės pietų Latvijos dalyje, 1236 metais sumuša naikina Kalavijininkus. Ir savo senesnių pralaimėjimų išmokinti, kuršiai stengiasi sudaryti didesnę pajėgą, su ilieja su žemaičiais vienon tauton. Nuo to laiko kartu su jais jie gyvena ir laimėse ir nelaimėse, prileidžia žemaičius prie jūros, nustoja savo tautinio atskirumo.

Tik neilgam jiems tenka laimėjimu džiaugtis. Iš kautynių ties Durbe ir Kalavijininkai panašių išvadų daro, ir jungiasi jie 1237 metais su Kryžiuočiais. Ir nuo to laiko abiejų vokiečių ordenu pajėgos susidaro į vieną. Viena valdžia, viena vadovybė, vienodas karo planas. Rengiasi Kryžiuočiai pulkti Lietuvą iš vakarų — praneša apie tai išanksto Kalavijininkams, ir tie tą pačią, ką ir Kryžiuočiai, dieną puola Žemaičius iš šiaurės, ar eina tiesiog Neries link. Ir atvirksčiai. Neskaitlingiems Lietuvos kariams sunku vienu laiku ir vienon ir kiton pusėn suspėti ir vieną ir kitą priešą atremti. Ir bent vienas jų — tai kryžiuotis, tai kalavijininkas — sekmingai savo žygį atlieka ir gerą Lie-

tuvos plotą sunaikinęs, skubinasi su belaisviais ir grobiu namo. Ir ypatingai sunku tuolaik Lietuvai buvo, nes ji tik bepradėjo valstybę kurti.

Susijungę vokiečiai, bet visgi jie dar liko didelių žemaičių ir kuršių plotu atskirti. Tik siauras pajūrio kelias, pačiu krantu pro Palangą ir Klaipėdą juos jungė. Tuo keliu jie naudojosi ir kariūmenei slysti, ir pranešimais risti, ir prekybos reikalams. Bet ir tas kelias jiems buvo pavojingas. Kuršiai su Žemaičiais artimuose miškuose tik ir tykojo, kad staiga pravažiuojančius plėšikus puolus. Ir šiems ši kelionė būdavo ne kelionė, bet kankynė, kurioj daugel šimtų žmonių žūdavo. Kartais gi šis kelias ir visai buvo perkertamas, kai didesni žemaičių ir lietuvių būriai bėgo ieškoti Kryžiuočių jų valdomame Tvangstės — Karaliaučiaus krašte, kad bent kiek belaisvių atmušus, bent kelias piliis sugriovus. Jų gi kelias irgi pro Klaipėdą Kuršių Nerija ėjo.

Nutarė tuomet Kalavijininkai ir šį kelią apsaugoti, sustiprinti. Geriausia jiems pasirodė vieta ties Klaipėda. Čia galėjo suskubti kehaujantiems vokiečiams ir pasparties. Čia galėjo jie ginti kelią į kopas.

Taigi čia, pačioj Klaipėdoj, 1252 metais jie ir pradėjo statyti pilį, kurią galutinai 1254 metais baigia. O kad ji jiems primintų senąją tėvynę ir neverstų lauzyti vokiško lietuvių lietuviškos Klaipėdos ištarimu — pradžioje ją praminė Neu-Dortmund — Naujuoju Dortmundu, kurį vėliau vėl perkrikštijo Memelburgu ar sutrumpinę tiesiog Memeliu. Ir tokiu tai būdu Klaipėda Memeliu virto, išaugo Lietuvos lange į jūras, stengėsi Lietuvą nuo jūros atstumti.

Vienok ir šičia vokiečiai ne iš karto savo pastatytą tiklą atsiekė. Klaipėda turėjo remti Kalavijininkus, bet ir pati neretai patimos buvo reikalinga. Žemaičių — lietuvių vadai greit suprato, koką reikšmę turi Klaipėda, kokas pavojus iš jos Lietuvai eina — ir nepraleisdavo nei vienos progos, kad tą vokišką „bugą“, tą kruvinų misijonierių atama, neaplankius, nepuolus, progai pasitaikius, nesunaikinus. Ir nors piliis greit atsistatydavo, vienok nors retkarčiais aplinkiniai gyventojai gaudavo atidusti. Ir Kalavijininkai, matydami, negalėsią patys Klaipėdos išlaikyti, perleidžia ją Kryžiuočiams, kurie tuolaik jau buvo didesnę senprūsių žemės dalį užkariavę ir prie Klaipėdos iš žiemos — vakarų prisiantinę. Dabar Klaipėda virsta

Vasario 16-toj... Marš, į Lietuvą!

(Iš atsiminimų)

Smolenske... Lietuvių atsargos batalione... Ilgai mes keliese draugai tarėmės, grįžt Lietuvon, stoti raudonojon armijon ar vykti laimės ieškoti Sibiran. Projektu buvo begalės ir kiekvieno vis kitokis. Vienas siūlė šen, kitas ten, ir ne vienas nenorėjome nuo savo atsisakius kito priimti. Jau turbūt ilgai mes ginčijomės, kadangi pažvelgus mitingo (ėjusio mūsų kareivinėse) pusėn bebuvė ten tik keli klausytojai su pačiu kalbėtoju komunistu Rasiku (jis ir dabar tebėra Rusijoj komisaru), kuris jau buvo nuo ilgo kalbėjimo užkimes ir nežiūrint, kad jo klausosi tik keli, tęsė savo prakalbą, ragindamas, grįžus Lietuvon, vykdyti revoliuciją. Iki šiol jis savo prakalbose ragindavo stoti raudonojon armijon, bet minimoj prakalboj kalbėjo kitoj temoj, nes pamatė, kad lietuvyje savo krašto melė, jo pasiilgimas yra už vis galingesnis.

— Nagi, kur, nagi, galu gale kur? neramiai vienas kito klausinėjome, neprieidami prie jokių išvadų, kur važiuoti. Rodos žiūrint dabarties akymį, klausimas lengvai galėjo būti išrištas, būtent: kiekvienam vykti

savo užsibrėžtais keliais, kur patinkama. Bet tuokart, mūsų kelių draugų būrelyje buvo tas neišrišama, kadangi nebenorėjome išsiskirstyti ir pavieniui papulti tarp svetimųjų, juk kelioms, regis ir vargo našta netoki sunki.

— Na, kaip tu Jurgi... kur vyksi? išgirdome antroį pus narų klausimą.

— Į Lietuvą!

— O kad ten dar vokiečiai?

— Nieki! Išeis jie, kadangi vasario 16 d. Lietuvos Tautos Taryba paskelbė Lietuvos Valstybę nepriklausoma; ar neskaitei laikraščiuose? ir Jurgis ruošėsi apie savo rančą.

— Jei taip tai ir mes... Marš, į Lietuvą! linksmi vienas iš mūsų, iki šiol priešinusių grįžti Lietuvon, prabilo ir esant balsų daugumai grįžti gimtinėn, visas būrelis pritarė tam „marš Lietuvon!“

Vieni mūsų bataliono kareiviai, atsisveikindami, rančais nešini, traukė į Smolenskę organizuojamą Lietuvos raudonąją bataliją arba kitokias raudonąsias dalis, antri į įvairius Rusijos kampus, pas savo gimines ir pažįstamus, mūsų būrelis, likęs prie didžiūmos, nuėjo štabo raštinėn pasakyti, kad dokumentus ruošėm grįžti Lietuvon... Ir vakarė daugiau pora šimtų mu-

svarbiausia visų Kryžiuočių puolimų Lietuvos ir Žemaitijon atrama, nes nukariavę vakarų ir šiaurės Lietuvos šalis, jie buvo įtempę visas savo pajėgas, kad kiek galima praplatinti savo pajūro kelią ir užimti visą Žemaitiją, kuri, kaip kylys skyrė abudu vokiečių ordenu. Vėl prasideda kruvinos kovos, kurių aidas, kartu su Gedimino, Keistučio, Vytauto vardais nuolatos atsimuša į Klaipėdos mūrus, vokiečių saugojamus, bet ne visados išsaugojamus.

Taip tęsėsi kova dėl Žemaičių ir dėl Klaipėdos iki pat 1410 m, kuomet ties Grunvaldu Vytautas sumušė kryžiuočių kariuomenę ir sunaikino jų galybę. Tačiau ir po Grunvaldu Klaipėda liko vokiečių rankose, o 1422 m per Melnos taiką nusistovėjo ir vėlesnioji Žemaičių ir vokiečių ordeno siena, pats ordenas gi greit virto Lietuvos — Lenkų duoklininku. Vienok nuo Klaipėdos ir tuomet lietuviai neatsisakė, nes žinojo, kad ateis laikai, kuomet tas Lietuvos langas į jūrą, tas lietuvių gyvenamas kraštas vėl turės prie Lietuvos grįžti.

Kap. B.

Pasiteisino.

Tėvas barė sūnų:

— Tu ištvirkėli, tik ka gavai naujas kelnes ir tuojau su juomis į balą įkritai.

— Tėvuliuk, dovanok — meldė sūnus aš taip greit ton balon puoliau, kad nespėjau kelnių nusimauti.

Pranys Gylys.

Vasario Šešiolikta.

Saulės bokštas. Laisvės Varpas.

Aidas — Nemuno juokai —

Rytą bangos žmonių telkias.

Šičia didvyrių vienybė!

Vėliavų pasauliai lenkias,

Čia ir broliai ir galybė!

Pasigirdo himno balsai: —

„Lietuva Tėvynė mūsų!“

sų bataliono karių, apleidę Smolenską, traukiniu važiavo me Vitebsko link, o iš ten ir toliau iki:

Kur banguoja Nemunėlis

Kur Šešupė miela plaukia,

Ten Lietuva mūsų brangi,

Tenai širdis mumis traukia...“

Juodlis.

Leit. Viliušis.

Už laisvę.

(Iš karo su lenkais atsiminimų).

(Žiūrėk „Kario“ 6 Nr.)

Štai pakeliui snaudžiantis nakties tamsoje, neužmatomomis ribomis niūkus miškas. Vingiuotas smėlio kelelis veda jo neiškion gilumon. Tamsa — nors pirštu į akį durk — nieko nematysi, tik minkštas po kojomis smėlis pažymi kelio vėžes. Eini ir pats savo žingsnių negirdi. Kapų tyla viešpatauja! Jai tik reikardiais išgirsti menką krintancio pageltusio rudens lapo šlamėjimą, kur ne-kur tamsoje sužiba Joninių vabaliukas... Koks ramus jausmas!

Kyla džiaugsmas ir šauksmai,
Nuo Aukštaičių iki Prusų!..

Sujuravo Kauno erdvės,
Linksta žemė net po kojų...
Stebis amžiai, šypsos gatvės,
Sutikę laukta Rytoju!..

Meilės jūra išsiliejo,
Iš krūtinų sutartinių.
Ir su saule susiliejo,
Iš aukštybių begalinių! —

Karas—naturali žmonijos padėtis, o taika—
tik trumpas atilsis karui pasiruošti.

Generolas L. Radus-Zenkavičius.

Scenos mėgėjams.

(Žiūrėk „Kario“ 4 Nr.).

Rolių suskirstymas ir mokymasis.

Labai yra svarbu tinkamai suskirstyti roles. Paprastai roles skirsto režisierius, iš anksto numatydamas ne tik bendrą veikalo vaizdą, bet ir atskiruosius veikalo „tipus“ su įvairiomis jų ypatybėmis ir smulkmenomis. Juo tinkamiau bus suskirstytos rolės, juo lengviau bus pasiektas autoriaus ir režisieriaus tikslas. Režisierius kiekvienai rolei ieško ne tik tinkamos krypties gabumo vaidilos, bet ir tinkamos išvaizdos, temperamento, judesių, balso ir kartais daug ko kito. Reiškia, mėgėjų režisieriui, dar ne labai pažinusiame savo vaidilais, yra daug sunkiau tinkamai suskirstyti roles. O jeigu ir patsai režisierius — mėgėjas, neturįs užtenkamo autorito bei griežtumo, tai jau nieko gero nelauk... Tokiai anarchijai esant, kuo ne kiekvienas pats pasiima sau rolę, kuri jam patinka, o režisieriui belieka tik rūpintis, kad „užgautieji“ (negavusieji didesnių ar „geresnių“ rolių) neišbėgiotų, o apsimintų vaidinti „menkesnes“ roles.

Mėgėjai apskritai turi didelio noro vaidinti tikrai dideles ir „gerasias“ roles, visai negalvodami apie ki-

šviesos svajonės išsklaido pavojingų nuotikių baimę... Žmogus jautiesi keleta sieksnių pakilęs nuo žemės... Noras daugiau įspūdžių gauti paima viršų ir eini ne tik, kad vengdamas pavojingų bėgliui vietų, bet nori arčiau jas iširti!

Ištolo pastebėjau raudonuojančią padangę nuo sukurto laužo tarpmiškėj. Supratau, kad ten turi būti ir žmonių. Ugniakurė kaip tik ant mano kelio! Prisilenkęs prie žemės, pastebėjau daugybę arklių pėdsakų — maždaug penkiasdešimties, kurie, matyt, tuo pat keliu buvo vedami naktigonėn. Išlindęs iš tankumyno, pamačiau ir kūrenamos ugnies liepsną. Greitai pasukau iš kelio į naujai suartus arimus ir, padaręs didesnį ratą, vėl šmakstelėjau miškan. Užėjo noras sužinoti, kas rūseną tą „amžiną“ ugnį, ar kariškiai, ar šiaip kaimo žmonės (kas ten ne būtų, — visvien susitikimas nemalonus). Tad mišku... mišku... prisiartinau gal už dvidešimties tik žingsnių, atsėdau pas storą eglę ir pradėjau žiūrėti. Apie ugnį šildėsi susėdę vienmarškini vyriškiai, vieni laužo žarijose kepė bulves, kiti dūmė ilgas pypkes, o kiti taip sau be jokio darbo, užvirę ant patiestų milinių, snaudė. Kalbėjosi vien lenkiškai. Vienas jų, pakurstęs laužą, atsistojo, pasiraižė ir pradėjo žingsniuoti

tus arba apie bendrą tikslą ir apie tai, kaip reikėtų suskirstyti roles. Kai kurie sako, kad dėl mažos rolės neverta eiti nei grimuoti. O moterims didžiausias užgavimas — senųjų moterų rolių pasiūlymas! Jos būtinai turi būti visados jaunos ir gražios! Režisuo- jant man pačiam teko ginčytis su tūla rimta ir gambia, keliolika metų vaidinusia mėgėja, turinčia apie 40 me- tų amžiaus, ir labai norėjusia gauti jaunos, įdomios ir koketingos (26—27 metų amžiaus) ponios rolę. Be to mėgėjai, patys imdami sau roles, dažniausiai ima vi- sai neatatinkamas roles, kadangi patys nežino, kurios rūšies rolės jiems tinka, arba klaidingai nusistato. Se- nieji artistai sako, kad komikai iš prigimties visados nori vaidinti didvyrių roles. O visa tai todėl, kad ir gyvenime mes kasdien visur pastebime labai daug žmonių keistų, nenatūralių, kurie patys savęs nepa- žįsta ir nežino, kas jiems tinka. Vienas mano pažįs- tamas prieš Kalėdas gavo žymų paaugštinių tarny- boje ir nuo to laiko pradėjo kalbėti storu balsu (kaip pridera viršininkui?)... Neseniai Kaune rusų scenoje, vaidino vienas artistas, apie kurį daug kas iš publikos tarpo kalbėjo, jog tai — gabus artistas, tiksliai keistai žingsniuoja scenoje, tartum, svetimomis kojomis, tuo tarpu kai tas artistas man kartą prisipažino, jog jis turi tam tikrus pusbačius, kurie didina jo ūgį, ir taip jau yra įpratęs ir išmokęs vaikščioti, tais pusbačiais apsiavus, kad nieks to nė nepastebi... Moterys kartais, klysdamos dėl to, kas rūbų joms tinka, apsiengia taip, kad pačios save pajuokai išstato; manydamos, kad jų dantys gražūs, rodo juos visiems ar reikia, ar nereikia, o jau juokiasi — visai išsižiojusios; ieško- damos gražesnės eisenos, taip pat pasiekia kraštuti- numų, ir vaikščioja, kaip antys, o kartais dar keisčiau...

Aišku, kad sceną reikia saugoti nuo tokių nena- turalumų ir jei nėra autoritetingo režisoriaus, tai mė- gėjai turi pasiryžti atsisakyti nuo norimųjų rolių, ir visi bendrai pagalvoti, ko iš kurios rolės reikalauja autorius ir tuomet tiksliai skirstyti roles, visai nesivad- vaujant jokiais asmeniniais norais bei užgaidomis. Daug geriau yra tinkamai atlikti mažą ir nežymią rolę, negu nieko nepadaryti su didele role. Gabumai gali apsirinkti mažiausiose rolėse. O kartais teatruose ma- tome pirmuosius artistus vaidinant mažiausias roles, kurios yra svarbesnės ir sunkesnės už pačias didžiau-

sias. Jeigu jaunam, gyvam vyrui yra reikalo vaidinti vos gyvo senio rolę, tai reikia daug ką savyje pakeisti, k. a. balsą, eisną, judėjus, veidą ir t. t., kas kartais jauniems mėgėjams yra sunkiai pasiekama. Bet se- nesniojo amžiaus mėgėjui jaunųjų vyrų rolės nepasi- seks niekuomet. Taip pat ir moterims. Tiksliai skirtu- mas yra tas, kad jaunieji vyrai, reikalui esant, vaidina senųjų roles ir pasidarbavę daug ko pasiekia, o vyrai senesnieji niekad neužsimano vaidinti jaunuolių ro- lės, tuo tarpu kai moterys... (ak, tos moterys!) jaunos labai nenoriai imasi puikių senųjų rolių, kuriose galima turėti didelio pasisekimo, o būtinai nori vaidinti jau- nųjų gražuolių roles, nors pačios iš tikrųjų ir nėra taip gražios, kaip joms rodosi, arba yra kame nors kitame Dievo nuskriaustos (pav., jaunuolis turi meiliai nešti ant rankų savo sužieduotinę, kaip plunksną, o toji „plunksna“ sveria apie šešetą pūdų..), o moterys senesnės turi didelio noro prie jaunųjų, rolių, visai negalvodamos apie tai, kad jos tokiose rolėse nieku būdu negali būti nei gražios, nei simpatingos, nei na- turalės.

Jeigu operoje kartais galima pastebėti kuo nors netinkančių savo rolėms vaidilų, tai todėl, kad ten reikia skaitytis su balsais, nors ir tai, mano išmanymu, nėra pateisinimas, bet dramoje panašios klaidos nieku gyvu negali būti pakenčiamos!

Toliau, suskirsčius roles, reikėtų tuojaus pradėti mokyti, bet kur tau... gauti geistiną sau rolę — ma- lonu, vaidinti — kartais labai malonu (kad nepasakius daugiau), o... rolių mokyti — tai jau visai nema- lonu!.. Reikalinga yra tam tikslui daug laiko energijos, ūpo ir tt. Todėl labai retai pasitaiko tokie „stebuk- lai“, kad mėgėjų vaidinime visi vaidilos tinkamai ži- notų roles. Priešingai mėgėjai dažniausiai ne tik lai- kosi arti sufleriaus, bet ir žiūri į suflerius, žiūri tokio- mis akimis, kad jose gali rasti ir pykčio, ir maldavimo, ir daug ko kito, arba, jeigu mėgėjas turi daugiau drą- sos, tai nesigaili nei autoriaus, nei kitų vaidilų ir pats prasimano visokių žodžių, replikų, o gal ir išties mo- nologų. Kartais tokie drąsuoliai net giriasi savo to- kiais „pasisekimais“. Tokie apsišėkimai yra griežtai smerktini! Rolę reikia visados žinoti taip, kad visai ne- reikalingas būtų suflerius, kad vaidila pilnai galėtų pa- sitikėti savimi, o toks pasitikėjimas suteiks drąsos ir laisvės kuryboje.

tiesiai į mane. Mano net kepurė ant galvos kilstelė- jo! Bet aš, gerai suprasdamas, kad tokioj tamsoje jis negalėjo manęs pastebėti, jau labiau tik ką atsi- traukęs nuo liepsnojančios ugnies — ramiai sau sėdė- jau (bėgti mat buvo jau vėlu!). Ir gerai padariau! Vy- riškis prisirinko glėbį šakų, sausų, pagalių ir vėl grį- žo prie ugnies, praeidamas pro mane taip arti, kad kaip tik man sėdinčiam neužkabino su žabu už nosies. Užmetęs ant laužo atneštą kūrą, jis vėl atsisėdo šildytis.

— Tai kaip žmogus negali žinoti, kas tave seka ir mato tik už kelių žingsnių, pamaniau — taip dažnai galima kame nors įsišokti. Dabar tik gerai supratau, kodėl 1919 m. visur pas mus valdžios įstaigose ir kareivinėse buvo išlipintos popieros su parašais: „Lietuvi, būk atsargus — sienos ir langai girdi!“. Mat visur šnipinėjo bolševikų ir lenkų šnipai ir agitatoriai.

Taip prasėdėjęs apie valandą laiko, nieko tikro negalėjau išspręsti, nes buvo girdėti tik kalbos gar- sai, o prasmės taip ir nesupratau. Dar ilgiau gal būčiau sėdėjęs ir sekęs, bet, sulojęs pas laužą, šu- nytis priverė mane pasitraukti. Kad išvengus nema- lonaus persekiojimo, atsikėles išpalengvo nubraškė- jau per sudžiūvusias, nubirusias nuo medžių, šaku-

tes gilyn į mišką. Aplenkęs negeistiną man vietą, vėl išlindau iš miško — į kelią. Galvą nuleidęs vis galvojau, kaip man pavyks pereiti frontas demarka- cijos liniją.

Praėjęs dar apie penketą varstų, pamačiau pa- laukę — miško kraštą. Nudžiugau, kad tokioj tam- sioj naktį ir tokiam dideliame, man nežinomame miške, nepaklydau. Skubu kraštan apžvalgyti ap- linkę ir patikrinti kryptį. Gal būt visai nudausiojau kur nereikia! Bet... ką pamačiau? Prieš mano akis ne palaukė, kaip aš tikėjau, o didelis liūliuojantis ežeras! Koks apsiyylimas! „Kaip tai atsitiko?“ — klausiu pats savęs, — „nejaugi aš ištikrųjų pakly- dau?... ne jau tuom ir baigsis mano išsivadavi- mas?“... Stovėjau galvą nuleidęs, kaip stulpas, vie- toj. Širdis smarkiai pradėjo plakti... Tamsios nusi- minimo mintys pranašavo ką tai blogą... „Bet verk- smu kaktos nebeišstaisysi!“ — tariu sau, ir, nusi- spiojęs, žengiau iš tos vietos į kitą. Apsidairęs, nors per ūkaną, pastebėjau, kad aplink ežerą vėl vi- sur miškas. Pasirodo, — aš išėjau kaž kokių mažų takeliu, kuris ežere ir baigiasi. Pagalvojęs gerokai, supratau, kad tas takelis turėjo atsikilti nuo kelio, kuriuo aš taip ramiai žygiavau. — Kelias staiga pa-

Maža to, be savo rolės, reikia gerai atminti ir viso veikalo turinį, kad kiekvienu momentu žinoti, kas daryti, kaip reaguoti į kitų vaidilų žodžius, kuomet įeiti ir išeiti ir t. t.

Negalima sutikti ir su tais mėgėjais, kurie skundžiasi, jog turi silpną atmintį, arba mano, kad pilnai užtenka to, kas liks galvoj nuo repeticijų. Nėra pasauly tokio žmogaus, kuris dėl savo silpnos atminties savo kasdieninius poterių negalėtų pakartoti be maldaknygės, reiškia, ir rolę, nors ir per ilgesnį laiką galime išmokyti, jei režisierius kantriai laukia, kol visi išmoks, o jis privalo laukti, repeticijos gi yra skiriamos visai ne tam, kad vaidiloms, drauge susirinkus, roles kartoti. Orkestras, kuriame visi muzikantai griežia iš gaidų, negali apsieiti be repeticijų, tai ką jau bekalbėti apie vaidilas, iš kurių žymiai daugiau reikalaujama. Tiesa, repeticijos dėl trumpaus laiko iki vaidinimui būna skiriamos kartais dar nė nesusipažinus vaidiloms su rolėmis, bet repeticijos yra svarbios ir pasiekia savo tikslą tikslai tuomet, kai visi vaidilos jau žino roles.

Majoras Braziulevičius.

Irgi atsakė.

- *Pilietis aerodrome į lakūną:*
- *Pasakyk gerbiamasai lakūne, ar galima orlaiviu gyvą dramblių parvežti?*
- *Gyvą dramblių? Taip galima, bet tik dalimis!*
- *atsakė ramiai lakūnas.*

Vive la France!

(Tegyvuoją Francija!)

Mūs kovoj dėl Nepriklausomybės prancūzai užima labai negarbingą vietą, tečiau tie prancūzai kareiviai, kurie čia aprašyti, savo žygiu dėl tėvynės užsipelnė mūs pagarbos;

Šis straipsnelis paimtas yra iš lenkų rašytojo St. Žeromskio knygos „Wiatr od morza“ („Vėjas nuo jūros), Aprašyta,

sisuko kairėn, o aš, mat užsisvajojęs, nudrožiau tiesiai! Tad, ilgai nelaukęs, ir patraukiau kairėn, ežero krantu. Krūmai kaž kokie augšti augalai kliudė man eiti. Atsidūriau tokiam tankumyne, kur, rodos, niekad dar žmogaus neįžengta ir jo rankų nebūta! Teko laiptoti per suvirtusius betvarkėje medžius, dideles šakas, arba landžioti tarp samanotų kerplėšų. Ėjimas buvo nespirtus. Per kelias minutes labiau pavargau, kaip per visą kelionę. Laimė dar, kad greitai atradau vėl kelią, matyt, tą patį, kuriuo pirmiau žygiavau ir iš kurio laikinai buvau išklydęs. Kaip lengva... Neilgai trukus išėjau į miško kraštą. Iš nukloto rąstais smėlio kelio buvo galima spėti, jog netoli žmonių gyvena. Abipus kelio krūmai ir toliau balos; ten toliau vėl riogso galingas miškas.

Rytuose pradėjo truputį švysti. Artinosi rytas. Aš jaučiausi labai pavargusių. Pradėjau dairytis, kad pamatyti patogią vietą, kur būtų galima pasilsėti ir prasnausti nors kiek, nes man rodėsi, kad tiek daug ėjau, jog ir patį frontą gal jau perėjau — nesiorientavau, kurią vietą esu! Šaly kelio, palei krūmus, pamačiau šieno kupeta. — „Na“ — pamačiau — „geras strateginis punktas ir pirmyn eiti ir trauktis: iš prysakio toli matyti, o iš užpakalio —

kaip vokiečiai iš nardomosios laivės paskandino prancūzų garlaivį.

Staiga Klang riktelėjo Otto priėjo prie periskopo veidrodžio. Tikrai orizonte buvo matyti didelis transporto garlaivis. Pasigirdo komandos žodžiai. Bematant išstumta iš rezervuarų laivę apsunkinantį vandenį ir nardomasis laivas iškilo į paviršių. Atvožta išeinamoji anga ir abu karininku, laikydami puikius žiūronus, sekė laivą. Jų nuomone, buvo tai prancūzų garlaivis. Laivo įgula išbėgo į lubas. Nardomosios laivės kareivių tarpe kilo džiaugsmo. Visi sujudo lyg karščio apimti. Laivui duota ženklas sustoti — ir paklausta jo, kas jis per vienas. Spėjimai pasirodė tikri esą — tai buvo prancūzų transporto laivas. Užklaustas, kur važiuoja, jis nieko neatsakė. Tuojaus laivės kapitonas von Arffberg davė paliepimą. Įgulos kareiviai puolėsi į vidų ir išsimiklinę tame darbe jūrininkai paruošė iššauti vieną vidurinių torpedų. Didį plieno sigarą, tą rūstų laivą, vienu vieną klaidžiojantį jūrose, turinčio, keturiasdešimtis penkis meterius diametre (skerskirtyj) ir viduj padalintą į daugybę skyrių, turinčių po šimta kilogramų šaunamosios bovelnos, aprūpinto prietaisais, kurie palaiko jo lėkimą, greitumą ir kriptį.

Iššauta torpėda nulekė septyniasdešimties kilometrų greitumo į valandą, palikdama paskui savę baltą sudrumstą ruožą. Prancūzų transporto laivas torpėdos į šoną pataikytas, pašoko, sudrebėjo, pasvyravo į abi puses, galop pavirto ant šono. Tačiau vėl greit išsitiesė. Bet štai jo prysakis pradėjo išsinerti iš vandens, kilti aukštyn, o užpakalis ir visas korpusas matomai ir greitai grimsti į bangas. Daugybė žmonių susispietė to garlaivio paviršiuje. Bėgiojo kareiviai su kažkokiais apsiaustais ar marškiniais, kaž kokie civiliai ir net moterys. Pasigirdo baisus riksmas ir toks gausus ūžimas, kad nardomojoj laivėj buvo girdėtis iš ten atskiri žodžiai. Arffberg ir Klang nekrutėdami stovėjo laivės lubose ir per žiūronus sekė, kas darosi su skęstančiu laivu. Trys laivės nusileido nuo skęstančio garlaivio ir supliaušėjo į vandenį. Iš viršaus pradėjo kristi į laivės žmogystos, kaip pundai, ir vaikai lyg maži pundeliai. Tartum skarmalų ryšuliai puolė viena po kitos motėrys, kurias gaudė ore besitiesiančios iš laivių rankos.

krūmai iki pat miško, ir, pagaliaus, šiene gera vieta poilsui!“

Išsipešiau kupetoje olą kiaurai, kad galima būtų ir į užpakalinę „atsitraukimo pusę“ išlysti ir įlindęs uždraikiau šienu skylę ir atsiguliau. Pavargęs ir sušilęs nuo ilgos kelionės ir visokių nuotikių, greitai užmigau minkštam šiene, kuris atrodė minkštesnis ir už suplėšytas plunksnas.

Pragydę artimo kaimelio gaidžiai pažadino mane iš miego. Per prasidraikiusį šieną tiesiai akysna smigo tekančios saulės spinduliai, pievose baltavo ankstyva šalna. Mane krėtė drebulys — buvo šalta.

Ant kalnelio buvo matyti išmėtyti betvarkiai kaimo triobėsiai. Iš kai kurių kaminų vertėsi dūmai. Matomai, pusryčiai buvo verdama. Šen bei ten sukiniasi žmonės, užsijėmę ryto darbais: vyrai leido arklius ganyklon, merginos milžo karves, kiti trūsė apie ilgą vežimą, porą arklių užkinkytą. Aš žiūrėjau į tą kaimo krūtėjimą ir ilsėjausi, manydamas dar ilgiau užsilikti toj kupetoje, kad ir iki vakaro. Dieną negi eisi? Bet, netaip darosi, kaip žmogus nori

(Bus daugiau).

Bematant trys laivės buvo pilnos žmonių ir pasileido bėgti nuo garlaivio, smarkiai irdamiesi. Nukrito jūron dar vienas mažas laivelis, tikras vaikų žaislas. Prie jo plaukė žmonės, kurie buvo nušokę iš garlaivio vandėnin. Priplaukdavo prie laivelio šonų ir grūdosi į jo vidų, ar plaukė šalia jo, grusdamiesi su riksmu prie kraštų ir irklų. Ir tas laivelis pabėgo nuo garlaivio, kuris vis daugiau kilo priešakiu aukštyn, įgaudamas kaž kokio baisaus žvėries panašumo. Nuplaukus laiveliai tolyn, vienas po kitam pradėjo šokinėti nuo lubų tiesiog į vandenį karininkai ir traukėsi bangose, čia pasinerdami, čia išplaukdami rėksmu reikalaudami pagalbos. Kai kurie jų, skaičiuje šešių ar penkių, plaukė tiesiog į nardomąją laivę. Otto von Arffberg davė ženklą ištraukti juos.

Nardomoji laivė kruptelėjo link žūvančiojo garlaivio. Plaukiantiems jūrininkams mesta iš nardomosios laivės gelbėjimo virvės ir tris artimiausius ištraukta į lubas. Išlindo iš bangų visi šlapi, vandenį į lubas bečiužiaudami. Buvo susirietę kaip šunės, sušalę, pamėlynavę, beveik juodi. Drebedami visu kūnu, sustojo eilėn prie lubų krašto, ten kur buvo išlipę, nedrįsdami žengti toliau. Drebančiomis iš šalčio rankomis atidavė pagarbą. Jų keliai daužėsi viens į kitą, o lūpos lakstė drugio krečiamos. Otto von Arffberg pirmutinio š krašto paklausė prancūziškai:

- Kaip jūsų garlaivis vadinasi?
- „Villaret — Joyeuse“.
- Iš kur plaukė?
- Iš Bresto.
- O kur plaukė?
- Nežinome.
- Ką vežė?
- Kareivius.
- Kokius kareivius?
- Nežinome.
- Kiek jų buvo?
- Nežinome.
- O kiek garlaivio įgulos žmonių?
- Keturiasdešimts.
- Kiek karininkų?
- Šeši.

Kiekvieną žodį prancūzų kareivis ištare akiplēšiskai drąsiai, nors matyti buvo, jog meluoja kiekviena žodžio skiemenyje. Žiūrėjo į akis su pasiutusiu sielvartu, rodėsi, kad jei lieptų jam savo vielę velniui parduoti, kad tik gyvybę išgelbėti, tai parduotų ją nesviruodamas, o vienok melavo begėdiškai. Užbaigęs pirmą klausinėtį, kapitonas kreipėsi prie antro iš eilės:

- Kas liko garlaivyj?
- Kapitonas.
- Kaip jis vadinasi?
- Albertas Duval.
- O kiti karininkai?
- Sėdo laivelin sulig vyresniškumo. Paskutiniams laivelyj vietos nebliko.
- Ar yra dar kas garlaivyj?
- Rodosi, kad nieko nėra. Tik vienas Albertas Duval.

Trečias iš eilės jūrininkas dar garsiau už anuos du pasakė, o tikriau rėkte išrėkė, kad garlaivis vadinasi „Villaret — Joyeuse“, o kapitonas Albertas Duval, kad visi karininkai vyresniškumo eilėje turėjo sėstis laivelin, bet vyresniems vietos jau nebeužteko, taip pat ir jūreiviams kurie šoko tiesiog jūron.

Išklausęs trečio ištraukto iš jūros, Otto von Arffberg grįžo prie pirmo iš eilės ir smarkiai spyrė į pilvan. Prancūzų jūreivis kūliais nuvirto jūron. Klang sudrožė kumštimi tarp akių antra iš eilės ir tvirtu kojos smūgiu nuvertė aukštiekninkais trečiąjį. Visi trys pasinėrė vandenin, išsinėrė paviršium, vėl pasinėrė ir vėl išsinėrė. Galop tai šis, tai tas išplaukė

ant putojančių ir siaučiančių bangų, prunkšdamas, žvengdamas, o kartas nuo karto blauriai keikdamas vokiečius.

Nebeišsinėrus galop dviem nustumtiem, trečiasai reguliariais smarkiais rankų judėjais, persikreipdamas iš vieno šono ant kito nuplaukė kaž kur tolyn nuo nardomosios laivės.

Tada Arffberg ir Klang vėl pakėlė savo žiūronus į žuvantį laivą. Žuvo gi jis tikrai. Nuo kaž kokių stumtelėjimų, ar milžiniškų viduj sprogimų, grimzdo jis vandenin. Du vokiečių karininkų pamatė galop aną kapitoną — Albertą Duval. Ėjo jis aukštyn palinkusiomis lubomis, laikydamasis abiem rankom turėklų. Buvo tai senyvas, žilas žmogus. Per savo puikius žiūronus vokiečiai matė jį kuoaishiausiai. Turėjo apkirptą žiloką barzdą, o po baltu jūrininko kasketu trumpus sidabrinčius plaukus. Atėjęs prie savo garlaivio iškišulio, kapitonas pažvelgė aplinkui į jūrą. Rankomis atsirėmė į pasikėlusius aukštyn turėklus. Jo rankos staiga padarė judesį. Perlipo turėklas ir atsisėdęs ant jų suplasnojo sielvarto graužiamas rankomis.

Galva nusvyro jam ant krutinės. Tylėjo, būdamas taip bė judesio. Staiga pakėlė galvą. Sugniaužė abi kumštis ir, grąsindamas nardomajai laivei, sušuko iš visų jėgų:

— Vive la France!

Patylėjęs kiek vėl:

— Vive la France!

Pasilenkė į vokiečių karininkus nardomojoje laivėje, kad jie jį aiškiau girdėtų ir iš visų jėgų be paliovos šaukė:

— Vive la France!

Kuomet gi vanduo jį vis aukščiau siekė putojančiu ratu supo jo rostramą paskutinę prieš pasaulį tribuną, atsisuko nuo nardomosios laivės į pietus į savo tėvynės pusę. Nuėmė jūreivio kepurę. Pakėlė ją aukštyn ir tai tolimai tėvynei, užkimusiu nuo susijaudinimo balsu vėl beskęsdamas šaukė be galo pa-
baigos:

— Vive la France!

Pasaulis priklausė, priklauso ir priklausys tvirtiems. Generolas L. Radus-Zenkavičius.

Gintas.

Pirmyn!

(Giedraičių — Širvintų kautynėms paminėti).

Vyrai! Šveiskim plieno kardą —
Laikas stot kovon!
Priešas teršia mūsų vardą
Besiverždams Lietuvon!
Na, draugai, pirmyn!

Kas išdrįstų mūsų jėgą
Išmėgint kovoj?
Oi... lietuvis dar nemiegal...
Jei tik priešas Lietuvoj —
Ei, draugai, pirmyn!

Tik drąsiau! Laimėkim kovą
Būkim karžygiai —
Ar numirkim už Lietuvą
Mūsų juk šventi žygiai
Tik, draugai, pirmyn!

Karo chronika.

Mažosios Lietuvosje.

— **Pradeda susiprasti.** Vasario 5 d. Vyriausiojo Qelbėjimo Komiteto pirmininkas Jankus ir jo sekretorius Sieza turėjo antrą pasikalbėjimą su Santarvės Komisija. Šios komisijos pirmininkas tarp kitko pagyrė lietuvius savanorius už išvaikymą ir areštavimą vokiečių buntininkų, demonstravusių prieš Santarvę. Pasakė, kad lietuviai pasielgę teisingai. Prašė bendrų paaiškinimų, reikšdamas, kad Prancūzų vyriausybė sutinkanti pripažinti Silutės suvažiavimo nusprendimą, pripažinti Klaipėdos kraštą prie Lietuvos, su šiuo sutinkančios ir kitos Santarvės valstybės.

— **Poincarės nuomonė.** Prancūzų prezidentas Poincaré mano, kad Klaipėdos klausimas, tai esąs vienas rimčiausių, labiau negu Rūro krašto ar ba Artimųjų Rytų kadangi kilus dėl Klaipėdos karui tarp Lietuvos ir Lenkijos, j tai įsimašytų Sovietų Rusai ir galėtų vėl kilti pasaulinis karas.

— **Klaipėdos apsauga.** — Miestas išskirstytas į tris kvartalus, kuriuos laikys anglų, prancūzų ir lietuvių įgulos. Iš laivų teiškelta tik 120 karių.

Santarvės komisija išvažiavo į Paryžių.

Lietuva ir užsieniai.

— **Ką reiškia Santarvės ultimatumas.** Lenkų laikraštis „Rzeczpospolita“ rašo, kad Santarvės ultimatumas įteiktas Lietuvai esąs kaipo Lenkijos akcijos pasekmės, nes Lenkija yra kreipusi Paryžiaus viršūnių dėmę į Lietuvos ruošimąsi karui ir reikalavusi iš Paryžiaus, kad ji darytų žygių perspėti Lietuvą prieš naujus įvykius, kurie gali iššaukti karą tarp Lietuvos ir Lenkijos. Lenkų diplomatai Paryžiuje pažymėjo, kad Lietuvai nėra svetimi sumanymai užimti Vilnių, o tas grėstų Rytų Europos taikai. Tad santarvė, remdamosi tais Lenkų reikalavimais ir Kauno ūpo (matyt pasibaisėjo įvykusių skaitlingų demonstracijų, kur buvo pareikšta tiek tvirto pa-iryzimo kovoje, jei reikalas būtų ginti savo ir Klaipėdiečių teises nuo užpuolikų. Red.), rado reikalingu įteikti (praeitame „Kario“ Nr. minėta) ultimatumą.

— **Demarkacijos linija.** Tautų sąjungos atstovas p. Šaura Tautų Sąjungos posėdy pranešęs apie neutralės zonos gyventojų kurių esama apie 300 tūkst., nepakenčiamą padėtį, kadangi tenai eina nuolatiniai susirėmimai ir kad lietuviai su lenkais nesusitaikins ir negalės išrišti neutralės zonos klausimą, patarė neutralę zoną padalinti šiaip: 1) Zarasų — Švenčionių rajone visą neutralę zoną atiduoti lietuviams, 2) Vilniaus srity — šiaurėj padalinti pusla paliekant Giedraičius ir Širvintus lietuviams pietinėj daly — gelžkeį Gardinas — Vilnius pavesti lenkams.

Užsieniuose.

— **Vieton Kamenevo.** Rusų vyriausiu kariuomenės vadu paskirtas Tuchačevskis.

— **Prancūzų kavalerija užėmusi** Badeno miestus Offenburgą ir Apenvierą aiškindama, kad esą tai padarėsi dėl Vokiečių užsispyrimo susiaurinti tarp-tautinį susisiekimą tarp Paryžiaus — Rygos ir Paryžiaus — Varšuvos. Vokiečių vyriausybė dėl šito įteikusi griežtą protestą.

— **Lozanos konferencija iširo.** Santarvės delegatai buvo padarė kai kurių nusileidimų Turkams. Sumažino karo nuostolių atlyginimą nuo 15 iki 12 milijonų Turkų lyrų ir panaikino savo reikalavimą sumažinti Turkų kariuomenę Rytų Traktijoje. Prancūzų delegatas gavo iš savo vyriausybės instrukcijų remti Anglų nusistatymą. Turkų delegatas atsisakė nusilei-

sti juridinių kapituliacijų ir ekonomijos reikalais ir tokiu būdu Lozanos konferencija iširo. Anglų delegacija išvyko iš Lozanos vasario 4 d.

Bet vasario 5 d. Turkų atstovas, atvyko pas Prancūzų prezidentą, pareiškė, kad Turkai apsiima Lozanos sutartį pasirašyti.

— **Karo stovis Latvijoje.** Ministerių kabinetas vasario 1 d. yra nutaręs pratęsti karo stovį nuo vasario 5 d. iki birželio 15 d. 15 kilometrų nuo Latvijos — Estijos pasienyje, pradedant rytus nuo Rygos — Pskovo plento iki Rusų sienai; visame Rusų, Lenkų pasienyje ir ties Lietuvių siena iki Šventosios upės.

— **Turkai reikalauja griežčiau.** Turkų karo vadas Smirnoje pranešęs Santarvės karo laivams, kad jis tur instrukcijų varu priversti Santarvės karo laivus atitraukti iš Smirnos, jei jie nesutiktų pildyti seniau duoto Turkų įsakymo. Santarvės komisaras griežtai protestavo prieš tokį Turkų žygį, anglų karo laivas tyčia įėjo į Smirnos uostą.

— **Stiprina Dansko laivyną.** Vasario 4 d. atvyko į Danską anglų mokyklos laivas Nuo II. 2. stovi 3 prancūzų torpedininkai. Prancūzams pareikalavus, aštuonių lenkų karo laivų ekipažas (įgula) padidintas iki 100 žmonių, vieton buvusių 35.

— **Italų kariuomenė** Tripoly smarkiai susirėmusi su arabais Žuve 300 arabų.

— **Kariuomenių skaičius taikos metu.** Anglų karo ministerijos sekretorius paduoda statistinių žinių, kiek kuri valstybė turi kariuomenės taikos metu: Rusija — 1.300.000, Anglija — 469.000, Lenkija — 275.000, Ispanija — 215.000, Jungtinės Valstybės (Amerikos) — 306.000, Čekoslovakija — 150.000, Švedija — 120.000, Belgija — 118.969, Norvegija — 60.000, Vengrija — 35.000, Bulgarija — 33.000, Olandija — 29.000, Prancūzija 736.261, Japonija 250.000, Italija — 210.000, Rumunija — 200.000, Šveicarija 160.000, Suomija — 121.000, Pietų Slavija — 109.000, Vokietija — 100.000, Portugalija — 40.000, Danija — 33.000, Austrija — 30.000, Latvija 25.000, Estija — 16.000.

— **Airijoje.** Airių sukilėlių kariuomenės vadas Delasy Dubline suimtas ir pasmerktas mirtin. Mirties bausmė atidėta tolesniam laikui.

Pasmerktasis pasirašęs pasizadėjimą daryti įtakos į savo kariuomenę, kad ji nusiginkluotu.

— **Korfanty Paryžiuje.** Neseniai aplankęs Paryžių buvęs Lenkų „sukilėlių“ vadas A. Silezijoje Korfanty turėjęs pasikalbėjimų su prancūzų vadais Mille- randu, Poincare ir Fošu Prancūzai pageidavo, kad Korfanty, grįžęs Varšuvon, padarytų įtakos į vyriausybę, kad šioji prisilaikytų prancūzų lenkų sutarties, kurią einant lenkai turi eiti prieš vokiečius, jei tie neįpildys Versalės sutarties ir jei Vokietijoje prasidėtų bruzdėjimas prieš prancūzus. Pasikalbėjime buvo svarstomas projektas apie Korfanties užpuolimą Aukšt. Silezijos dalies, kuri teko vokiečiams.

Be drausmės negali būti armijos ir griežta drausmė yra įvesta viso pasaulio armijose.
Generolas S. Žukauskas.

Iš „Įsakymų Kariuomenei“.

E. Kariuomenės Vado pareig. skelbia:

Bausmė Vaduodamasis Karo Įstatų XXIII knygos 451 str. 2-jo pėstininkų D. džiojo Lietuvos Kunigai- kščio Algirdo pulko vyresnįjį leitenantą Kazį Goštautą už tai, kad jis viešai drožlavosi turįs brolių pabėgusį iš Lietuvos kariuomenės pas lenkus ir gyrė šį jo pasielgimą, areštuoju 30 parų daboklės.

Tokie asmens, kurie drista ne tik šmeižti, bet vienkart už savo nieksingą darbą imti iš valdžios al-

gą turi būti išmesti iš mūsų kariuomenės. Vyresnįjį leitenantą Goštautą nuo arešto įvykdymo dienos laikyti perkeltu atsargon prie Kauno miesto komendantūros.

1923-I-31 d. 18 Nr.

Seimas.

25-sis posėdis 23. II. 6.

Ministerių Kabinetas atsakinėja į paklausimus dėl neutralės zonos ir Zarasų apskr. lenkų partizanų plėšimų. Kr. Aps. Ministeris atsako, kad K. Ap. M. jai tas viskas yra žinoma ir plėšimai Zarasų apskr. yra likviduoti, o neutralėj zonoj valdžia neturinti galimybės veikti.

Toliau Fin. Prek. ir Pramonės Ministeris atako į paklausimus dėl antru kart imamų iš valstiečių mokesčių litais. Ministeris paaiškino, kad tai buvęs nesuipratimas ir dabar tai esą jau atitaisyta: kas iki pr. m. spalio mėn. užsimokėjo auksiniais, iš to daugiau litais nereikalaus, o tiems, kurie užsimokėjo antru kart litais antras užsimokėjimas bus užskaitytas į 1923 m. mokesnius.

Toliau tas pats Ministeris atsako į paklausimus dėl mažo atlyginimo valstiečiams už rekvizicijas ir dėl išmokėjimo nuo ugnies draudimo auksiniais. Dėl rekvizicijų, atlyginimas esąs nustatytas litais po 60 ct. už gyvo gyvulio kilogramą. Dėl apdraudimo kokiais pinigais yra apsidrausta, tokiais sudėgus išmokama norint gauti litais reikia litais persidrausti.

Ministeris Pirmininkas Galvanuskas daro nepaprastą Valdžios pranešimą dėl Santarvės įteikto Lietuvos Valdžiai Klaipėdos klausimu ultimatumo (rašto) Jis Valdžios vardu paaiškina, kad ultimatumo reikalavimų (Žiūr. „Kario“ 6 Nr. 69 pusl. „Karo chronikoj.“ „Ultimatumas Lietuvai“) patenkinti negalys ir Lietuvai daromus priekaištus griežtai atmetas. Seimas Valdžios nusistatymui pritaria.

Po pertraukai eina „Seimo Komisijų pakeitimai“, Valstybės tarnautojų atlyginimo II priedo pakeitimas. Pastarasis priimamas II skaitymu, tik su kai kuriomis pataisomis, k. t. atmestas brangenybės priedas; vaikų priedas priimamas. Vienas vaikas gauna 15 lt. mėnesiui. Reprerentacijos sumos Ministeriams atmetamos.

Priimami „Įstatymas apie žyminio mokesnio pakeitimą“ ir „Valstybės kontrolės etatai“ Toliau po ginčų II skait. priimamas „Pensijų išmokėjimo įstatymo sumanymas“ Svarstomas III skait. „Pradedamųjų mokyklų mokytojų kursų įstajai“, bet išėjus laikui po posėdis baigiamas.

Sportas.

Futbolininkams. Pranešama, kad L. F. L. S. Futbolo Sekcijos užsiėmimai Vytauto Kalne esti 2 syk savaitėje: antradieniais ir penktadieniais nuo 18 val. Buvusieji šestadienio užsiėmimai atkeliami į penktadienį. Apie atkėlimą atskirų pranešimų nebus. Užsiėmimai tęsiasi nuo 18 iki 20 val.

Tuo pat laiku galima įsirašyti į Futbolo sekijos narius.

L. F. L. S. Futbolo Sekcijos
Valdyba.

Prancūzų imtinių ir sunkiosios atletikos sekijos organizavimas prie L. F. L. S. įvyks š. m. vaario mėn. 17 d. šestadienį 18 val. Vytauto kalne.

L. F. L. S. tikslui esant plėsti visas fizinių lavinimos šakas Lietuvoje organizuoja ir šią sekciją. Iki šiam laikui L. F. L. S. turėjo sekcijas: Lengvosios atletikos, Futbolo, Beisbolo, Basketbolo, Teniso, Bokso, Moterų Gimnastikos ir t. t. kurios ėmėsi sparčiai praktikinio darbo ir pasiekė tokių vaisių, kad L. F. L. S. sekcijos turi visos Lietuvos pirmenybes k. t. Futbolo, Basketbolo, Beisbolo, Lengvosios atletikos ir t. t.

Žiemos sportas Latvijoje. Saugio 21 d. Rygoje L. S. B. aikštėj įvyko įdomios pačiūžomis ir hockey muštynės. Rungtynės atnešė nelauktų vaisių — p. Eberleinas — Latvijos ir Rygos nugalėtojas (čempionas) — liko be vietos.

I klasės rungtynės 500 mtr. bėgime atnešė sekantių vaisių: I Rumba — 51 sek. II — Petersonas — 51 sek. ir III Vihofas — 51 sek.

Nugalėtojas Eberleinas prabėgo į 1 min 11,8 sek.

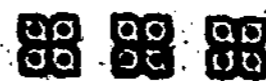
II klasės rungtynės vaisiai 500

mtr.: I Petersonas — 50,8 sek.; II Melngales 54 sek.; III Zimmermannas 54,4 sek.

1500 mtr. bėgime II klasės I Petersonas 2 m. 46,6 sek. II Ibensas — 2 m. 49,1 sek. III Buzarovas — 2 m. 50,3 sek.

5000 mtr. bėgimo vaisiai: I Buzarovas — 9 m. 45,4 sek. II Ibensas 9 m. 56,8 sek. III Zimmermannas 10 min. 09 sek.

Boksas. Latvijos bokso nugalėtojo titula įgyjo Prume (Hans).

Kas girdėti

Lietuvoje.

D-ras Zaunius, Lietuvos atstovas Rygoje 5 d. padavė p. Prezidentui atsistatydinimo raštą, kuriame prašo paleisti nuo užimamos vietos, nes jis yra kilęs

iš Maž. Lietuvos ir dabar jai išsivadavus mato pareigą grįžti gimtajin kraštan — darbuotis. Vasario 6 d. D-ras Zaunis išvyko Klaipėdon.

— **Pradėjo veikti Kauno Taupmenų — Skolinamoji Bendrovė**. Jos tikslas gerinti medžiaginę ir dvasinę savų narių padėtį, teikiant jiems lėšų ūkio pagerinimui ir kitiems reikalams. Daugumą bendrovės narių: valdininkai, tarnautojai, amatininkai ir darbininkai. Priimami nauji nariai rekomenduojant dviem bendrovės nariams. Pilnas b-vės pajus 50 lt., kuri galima sumokėti per 5 mėnesius. Laikinas b-vės bustas: Laisvės Alėja, 44 Nr. (trečiam aukšte).

Mažojai Lietuvoj.

— **Susisieklimas su Ryga.** Tarp Rygos ir Klaipėdos susisieklimą palaiko per Liepoją ir Ventspilį latvių laivas „Perngel“.

— **Susitaikė.** Lietuviai — inteligentai, buvę pašišalinę iš Klaipėdos dėl vokiečių varžymu, grįžta atgal. Grįžo dr. Zaunius broliai Kairiai, Gailius. Santarvės Komisija su sukileliais susitaikė. Pasikeitė direktorijos sąstatas. Švietimo dalykai bus pavesti Kairiui. Karo pajėgų viršininku vietoj Budrio bus prancūzų pulk. Trouson. Savanorių dalis eis milicijos pareigas.

Petisnė ir Larochas atstatyti.

— Vasario 10 d. žinios praneša, kad jau galutinai susitarta su Santarvės Komisija. Sudaryta Krašto Direktorija, kurios prezidentas yra p. Viktoras Gailius (buvęs Lietuvos atstovas Estijai ir vasario 8 d. nuo tu pareigų pasitraukęs). Nariais yra du lietuviai ūkininkai ir du vokiečiai: vienas pirklys, antras darbininkas.

Lietuviai ir žemalčiai jau niekam nebevergaus ir nepakės vergystės Laisvoji Lietuvoj.
Majoras Žadeikis.

Šis tas.

— **Elektros galė.** Prancūzų mokslininkas, prof. C. Henri, pranešęs prancūzų spaudai, kad iš naujo vyno su elektros pagalba galys padaryti seną. Paprastą vyno bonką jis pastatęs ant tokio elektrinio prietaiso, kuris turi nuo 60 iki 100 tūkst. voltų jėgos, ir po kelių minučių naujas vynas gauna seno vyno skonį ir spalvą.

— **Seniausias pasaulyje laikraštis** yra leidžiamas Kinų sostinėje Pekine vardu „King Pau“ (Sostinės lapas). Jo 1 Nr. buvo išleistas prieš tūkstantį metų, 911 metuose po Kristaus gimimo ir iki 1351 m. buvo leidžiamas nereguliariai, bet nuo minimų metų išėdavo kas savaitę tam tikro nustatyto pavidalo. Dabar minimas laikraštis išeina kasdien per pietus, skaičiuje nuo 13000 iki 14000 egz. Spausdinamas ant geltono poperio. Užlaikomas Kinų valdžios.

— **Didžiausi garvežiai.** Viena Amerikos kompanija stato didžiausius pasaulyje garvežius. Toks garvežis turės apie 100 pėdų ilgio ir svers apie 290 tonų. Tokie garvežiai galės traukti didžiausius traukinius.

Knygos atsiųstos redakcijai paminėti.

Pragos firmos A. Haase sieninis 1923 m. kalendorius. Toji firma spausdino mūs pinigus. Ir lyg norėdama gražiai atsidėkavoti už suteiktą jai darbą toliau su mumis susirišti, išleido gražų sieninį lietuvių kalba kalendorių 1923 m. su gražia gilia-

spaudžia čekų tapytojo V. Stretti „Senos Pragos stori“ paveikslų reprodukcija. Visas kalendorius daro malonaus estatinio įspūdžio. Jo kalba taisyklinga. Si kalendorių gavo dovanomis daugybė mūs valstybinių įstaigų. Firma pažymi, kad tas kalendorius išleistas 125 metams firmos gyvavimui pažymėti. Leiskime, kad vis tai padaryta reklamai, bet tai gražus ir aukštas kultūrinis reklamos būdas. prie kurio mūs dažnai stačiokiškos firmos dar nepriaugo.

Lietuvos Sporto Lygos Statutas 16 pusl. Lietuvos Sporto Lygos oficialės futbolo taisyklės 1922-23 m. sezonui. Lietuvos Sporto Lygos Centro Komiteto patvirtintos. Paruošė S. Garbačiauskas. Pilnas visų taisyklių rinkinys su schemomis. 20 pusl.

Iki šiam laikui neturėjome jokių futbolo taisyklių ir kiekvienas suprastavo jas kitaip. Ačiu joms bus suvienodintas mūsų futbolo žaistas, nebus bereikalingų ginčų, ne-usipratimų ir t. t. Šios taisyklės būtinos visiems futbolininkams.

„Lietuvos Sportas“ iliustruotas sporto ir fizinio auklėjimo žurnalas. Lietuvos Sporto Lygos leidžiamas. 1-12 Nr. visas komplektas.

Yra daug įdomių straipsnių. Aprašomos įvairios vietos iš užsienio rungtynių eigos. Turi daug teoretinių žinių. Žurnalas nuo 4 Nr. iliustruotas.

Gny de Manpassant. Novelės I. Iš prancūzų kalbos vertė M. Bl. žonytė. „Lietuvos Žinių“ leidybos Nr. 1. Kaunas 1922 m. 60+3 pusl. „Varpo“ B-vės sp. Kaina nepažymėta.

Manpassant yra pagarsėjęs visame pasaulyje prancūzų rašytojas. Rašo įdomiai gyvai, dažnai paliesdamas opiausius gyvenimo klausimus. Čia minimoj knygutėj įdėtos 8 apysakutės. Trys jų: „Tevas Milan'as“, „Tauboncion“ ir „Beprote“ — kariškosios iš 1871 m. prancūzų — vokiečių karo. Išversta neblogai.

Dr. K. Grinius: Medicinos žinių populiarizacija ir Lietuvių medicinos knygų sąrašas. Perspaudinta iš 1922 m. „Medicinos“ Nr. N. 5, 6-7 ir 8. 28 pusl. „Varpo“ B-vės spausd. Kaune.

Surašyta visos lietuvių kalba knygos kas tik išėjo sveikatos reikalui. Įvadoj nusiskundžiama, kad pas mus labai apleistas žmonių sveikatos rūpinimosi reikalas. Sveikatos reikalui turėtų mokinti mokyklose ir bažnyčiose (ir kareivinėse pridursime mes Red.). Kas nori sužinoti, kokių knygų yra lietuvių kalba apie sveikatą, higieną ir mediciną, tas tegul šią knygutę nuperka.

Analizinė chimija. (Kokybinis analizis). Pasinaudojęs žiniomis, surinktomis Trendwello, Menšutkino ir kitose knygose parašė V. Ruokis. Žemės ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos Švietimo Skyriaus leidinys. Tilžė 1922 m. „Ryto“ (Pavlovskio) spaustuve. 440 pusl. Kaina 3 l. 25 ct.

Klaipėda. 10 Klaipėdos vaizdėlių — atviručių albumėlis. Išleido J. A. Kunkio knygynas Klaipėdoj. Kaina 80 c.

Vaizdėliai gražūs, įdomūs. Patartina kiekvienam įsigyti. Tik kokiems galams įdėti dar ir vokiški parašai?

Lietuvos žemėlapis. Karte von Litauen. 1:750000. Sulyg valdiškos medegos išdirbo K. Friederichsen ir C. A. Ozelys. 4 laida. 1921 m. Hamburgas.

Jau pažymėtos naujos sienos su Latviais, naujos apskričių sienos, Klaipėdos krašto sienos. Vietų vardai vokiškai ir lietuviškai. Tarp kitko pažymėta: gelžkeliai, plentai, vieškeliai, miesteliai, topografiška krašto išvaizda: aukštumos, miškai, ežerai, upės, balos.

Iš mažesniųjų Lietuvos žemėlapių tuotarpu yra tai bene geriausias.

Klausimai ir atsakymai.

Laiškais į klausimus neatsakome.

Kl. 53. 1912 m. mano sesuo yra baigusi akušerijos mokyklą Vilniuje ir iki šiol praktikavosi. Turi vokiečių gydytojų išduotą leidimą, bet dabar sakoma reikia dar gauti leidimą iš Sveikatos Departamento. Ar galima būtų gauti ir kur reikia kreiptis? W. Holstas.

Ats. 53. Galima ir tuo reikalu reikia kreiptis į Sveikatos Departamentą. Jeigu ji gyvena provincijoje (ne Kaune), galima kreiptis per savo apskr. gydytoją. Prašymas turi būti apmokėtas žyminiu mokesniu 2 lt. ir prie prašymo pridėta diplomo, liūdymas baigimo, akušerijos mokyklos notaro patvirtintas nuorašas, savo gyvenimo aprašymas (kokiais metais ir kur gimė, gyveno, mokinosi, kokią mokyklą ir kur baigė, kur praktikavosi kokios tautybės ir pilietybės ir t. t., dokumentalis įrodymas savo pilietybės (gali būti savo paso užtvirtintas nuorašas arba kitoks dokumentas) ir apskrities gydytojo pažymėjimas apie mokėjimą lietuvių kalbos.

Kl. 55. Š. m. sausio 20 d. sukanka 3 metai mano tarnavimo kariuomenėje (specialėj dalyj) tad ar galiu būti tuojau paleistas iš kariuomenės?

J. Vrubliauskas.

Ats. 55. Negali iki bus parėdymas įsak. Kariuom. kad tokius galima leisti iš kariuomenės.

Kl. 56. 1. E-am du broliu ir 1920 m. abu stojom Ap. N. Pr. Komisijon: Aš tapau kariuomenėn priimtas, o brolis paleistas, kaip ūkiui reikalingas darbininkas, tad man grįžus iš kariuomenės ar paims brolij kariuomenę? 2. Mūsų tėvas turi 15 deš. žemės, o broliu esame du ar aš atitarnavęs kariuomenei galėsiu dar gauti žemės? Daktaro sūnus.

Ats. 1. Brolij nebeims. 2. Negalime žinoti prie kurios rūšies Tamstų žemę priskaito. Jei priskaito prie blogesnės rūšies, tai pasidalinus abiems po 7 1/2 deš., einant įstatymu mažiažemius aprūpinti žeme galėtumei dar gauti iki įstatymu nustatytos normos, tik žinoma jei Tamstų apskrityje liktų išparceliuojamų dvarų žemės aprūpinus bežemius ir mažiau už Tamstos turindžius žemes. Šiuo klausimu įsigykite 1922 m. „Vytautybės Žinios“ 83, 102 Nr. Nr., kur rasite daug paaiškinimų.

Kl. 57. Mes su tėvu gyvenome Latvijoje ir esame tos valstybės piliečiais. Aš tarnauju Lietuvos kariuomenėj ir norėčiau, kad mane paleistų iš jos. Latvijos pilietybės dokumentai randasi Bižų ap. pas Vaškė nuovados viršininką. Ar galėčiau būti paleistas, o jei ne, tai atitarnavusi paskirtą laiką ar galėsiu išvykti Latvijon ir, ar galėsiu beišgauti minimus pilietybės dokumentus? Dobilas.

Ats. 57. Neparašėte, kaip patekote Lietuvos kariuomenėn savanoriu ar pašauktu. Jei esate svetimoms valstybės piliečiu šaukti negalėjo, jei pašaukė, matyt skaito Jus Lietuvos piliečiu ir kaip toks turi atlikti karinę prievolę. Atlikęs prievolę, jei !T. įrodysj dokumentaliai, kad esi Latvių gyventojas, lais išvykti Latvijon. Išgavimui minimu pilietybės dokumentų kreipkis į tos nuovados viršininką, kur dokumentai paliko.

Š. m. vasario mėn. 12 d. Miunchene (Vokietijoje) mirė garsus mokslo vyras prof. Viljus Rentgenas.

Plačiau apie jį parašysim vėliau.

A M E R I K O S „V I E N Y B Ė“.

Didelis Amerikoje einantis du sykiu į savaitę, o neužilgo ketinamas leisti kasdien laikraštis — „VIENYBĖ“, skaitomas po plačią Amerikos lietuvių visuomenę ir po plačius Lietuvos kraštus.

„VIENYBĖ“ platina Tėvynės meilę ir demokratybę.

„VIENYBĖ“ spausdina mokslo straipsnių, gražių apysakų, eilių, pamokinių.

„VIENYBĖ“ greičiausiai paduoda žinių iš viso pasaulio politikos ir visokių atsitikimų.

„VIENYBĖ“ turi juokų ir satyros skyrių „Tarką“, nuo kurios labai raivosi visokie storąžieviai.

„VIENYBĖ“ veda moterų skyrių, kuriame skelbiama moterų lygybės ir pažangos obalsis.

„VIENYBĖ“ turi įvairių skyrių: pinigų siuntimui, giminių iš Lietuvos partraukimui, laivakorčių pardavinėjimui į visus geriausius laivus ir didžiausj Amerikoje knygyną.

„VIENYBĖ“ ketina ir Lietuvoje įkurti amerikoniškos dvasios ir tyro republikonizmo laikraštį, taipgi visus skyrius vientaučių susinešimui tarpe Lietuvos ir Amerikos.

„VIENYBĖ“ netarnauja jokiai partijai. Jos obalsis yra: „Laisva Lietuva, laisviems lietuviams“.

„VIENYBĖ“ eina jau 37 metai ir yra seniausias laikraštis iš visų dabar Amerikoje einančių lietuvių laikraščių.

Rašyk savo giminėms ir pažistamiems, kad užsakytu „VIENYBĖ“ Tamstai į Lietuvą visiems metams, tai turėsi didžiausią dovaną, kuri aplankys Tamstos namelius per visus metus ir telks nuolatinį malonumą. Rašyk saviesiems, kad pirktų laivakortę tiktai „VIENYBĖS“ istaigole, kuri teisingai lietuviams tarnavo per 37 metus. Rašyk saviesiems, kad per „VIENYBĖS“ istaigą siųstų Tamstai pinigų, nes ši istaiga per 37 metus teisingai tai veda ir milijonus į Lietuvą jau išsiuntė. Rašyk „VIENYBĖN“, skaityk „VIENYBĖ“, kalbėk visiems apie „VIENYBĖ“, nes ji per 37 metus apie visus lietuvius kalbėjo, rašė, kovojo už Lietuvos Nepriklausomybę. Kalbėk sykiu su garsingu daktaru Kiujė: „Diena iš dienos tolyn man su „VIENYBĖ“ geryn“! Būk „VIENYBĖS“ draugas ir draugė! „Vienybės“ antrašas Amerikoje: „VIENYBĖ“, 193 Grand Street, Brooklyn, N. Y. U.S.A.

Leidžia Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius Kap. P. Ruseckas.

Valstybės spaustuve. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.